

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ГУСЛЄВ АНДРІЙ ПАВЛОВИЧ

УДК 339.924(477):338.487(100)

**ІНТЕГРАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ ДО
ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор,
Сідоров Вадим Ігоревич
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри міжнародних економічних
відносин

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Мешко Наталія Петрівна
Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту
та туристичного бізнесу

кандидат економічних наук, доцент
Карп Вікторія Сергіївна
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри міжнародного бізнесу

Захист відбудеться «___» _____ 2015 року о ___ годині 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.051.25 у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, площа Свободи, 6, ауд. 234.

З дисертацією можна ознайомитись у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, площа Свободи, 4.

Автореферат розісланий «___» _____ 2015 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент

Н. І. Гончаренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Туризм являє собою одну з найбільш прибуткових та динамічних галузей світового господарства, стрімкий розвиток якої виступає активним стимулом для забезпечення економічного зростання, виступає інструментом покращення платіжного балансу держави і джерелом поповнення валютних надходжень. Туристична діяльність виступає засобом задоволення складного комплексу потреб людей в послугах, пов'язаних із оздоровленням та рекреацією, відпочинком та змістовним проведенням дозвілля, користуванням закладами історичної спадщини і мистецтва, налагодженням міжкультурного обміну та ін.

Динамічність та масштабність туризму як суспільного явища, розмаїття його соціально-економічних наслідків виступає важливою передумовою для зростання та урізноманітнення суспільних потреб у послугах з відпочинку, а також відповідного до вимог забезпечення туристичної діяльності поглиблення світового поділу праці.

Дослідження закономірностей і вивчення тенденцій формування механізму інтеграції туристичної індустрії до глобального ринку туризму набуває особливої актуальності та важливості у сучасних умовах у зв'язку з кардинальними соціокультурними змінами, що відбуваються на цей час у світі. По-перше, туристична індустрія розвивається в умовах взаємодії двох протилежних тенденцій: з одного боку, глобалізації як форми прояву процесів уніфікації й універсалізації товарів, послуг, ринків, а з іншого, регіоналізації як механізму задоволення прагнень людей, які відчують певну національну або культурну ідентичність, до захисту важливих для них культурно-історичних цінностей, мови і традицій. По-друге, туризм в сучасному глобалізованому світі став прибутковою індустрією, функціонування якої виступає важливим джерелом формування економічного ресурсу розвитку багатьох держав у різних кінцях світу. По-третє, туризм є ефективним засобом виховання у людини толерантності, поваги до інших культур і у кінцевому підсумку змінює світогляд людини, збагачуючи його новими цінностями та враженнями.

Проте сучасні умови розвитку індустрії туризму в Україні не набули повною мірою сталого характеру, та визначаються нерівномірністю і непропорційністю, негативними наслідками чого стає невідповідність кількісних і якісних параметрів вітчизняного туристичного комплексу споживчим вимогам потенційних клієнтів-туристів, переважання обсягів операцій з виїзного туризму над наданням послуг нерезидентам, скорочення показників ефективності використання внутрішніх рекреаційних ресурсів та ін.

Необхідність подолання зазначених негативних явищ визначає актуальність пошуків нових шляхів та методів всебічної оцінки перспектив розвитку та інтеграції вітчизняної туристичної індустрії до світового господарства.

Провідний внесок у дослідження туристичного ринку внесли вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як Л. Александрова, О. Арнольдов, М. Аріарський, О. Бейдик, М. Біржаков, Дж. Боуен, Р. Браймер, О. Вишнеvsька, А. Голіков, Ч. Гольднер, Г. Долженко, А. Дурович, І. Енджейчик, М. Кабушкін, В. Карп,

В. Квартальний, Т. Кисельов, Ф. Котлер, О. Любіцева, Дж. Майкенз, Р. Макінтош, Н. Мешко, М. Монтанер, В. Новаторова, Р. Нугманов, Г. Папірян, А. Парфіненко, Дж. Рітчі, В. Сеніна, В. Сідоров, Е. Соколов, Ю. Стрельцов, Т. Ткаченко, Дж. Уокер, Г. Харріс, А. Чудновський, А. Якимович та ін. Проте в більшості випадків при вивченні питань планування та організації розвитку туристичної індустрії увага дослідників зосереджується на розгляді тільки окремих аспектів цього складного явища, не охоплює в повній мірі усього цілісного комплексу проблем формування туристичного ринку.

Необхідність поглиблення наукового обґрунтування теоретико-методичних засад оцінювання перспектив туристичної індустрії в аспекті активізації її економічного розвитку як складової національного господарства, актуальність і значущість проблем підвищення ефективності використання туристичних можливостей України обумовили вибір теми дисертаційної роботи, зміст поставлених завдань та теоретико-методологічне підґрунтя їх вирішення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до тематики науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації» (№ державної реєстрації 0113U001401), у рамках якої здійснено дослідження функціонування та перспектив розвитку туристичної індустрії України в глобалізаційних умовах сучасного світового господарства (довідка № 4002/22 від 12.05.2015 р.).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка механізму інтеграції туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг. Для досягнення поставленої мети сформульовано та вирішено такі завдання:

- систематизувати існуючі теоретичні підходи до визначення місця та ролі туристичної індустрії як складової національної економіки та ринку туристичних послуг у системі світового господарства;
- довести дуалістичність характеру, особливостей структури, розміщення та функціонування глобального ринку туристичних послуг в умовах глобалізованого ринкового середовища;
- узагальнити методичний апарат досліджень туристичного продукту як об'єкта глобального ринку туристичних послуг;
- охарактеризувати сучасний стан глобального ринку туристичних послуг;
- ідентифікувати передумови розвитку та особливості сучасного стану туристичної індустрії України в глобальній економічній системі;
- визначити перспективи розвитку туристичної індустрії України в умовах її зовнішнього конкурентного середовища та глобальних трансформацій на глобальному ринку туристичних послуг;
- обґрунтувати методичні підходи щодо оцінки перспектив розвитку туристичної індустрії України та розробити інструментарій оцінювання її перспектив розвитку в сучасних умовах розвитку світової економіки;

– запропонувати науково-практичні рекомендації щодо шляхів інтеграції туристичної індустрії України до глобального туристичного ринку та механізм їх реалізації.

Об'єктом дослідження є процес інтеграції туристичної індустрії національних економік до глобального ринку туристичних послуг.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади інтеграції України до глобального ринку туристичних послуг.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження виступають закономірності та принципи процесу оцінки перспектив розвитку туристичної індустрії. Для вирішення поставлених в роботі задач використано наукові методи: теоретичне узагальнення, системний аналіз – для подальшого розвитку теоретичних засад формування туристичного ринку, визначення місця туризму в світовій економіці; порівняння й аналізу емпіричних даних – для постановки проблеми дослідження і вивчення об'єкта дослідження; аналізу та синтезу, індукції та дедукції – для встановлення закономірностей зв'язку між станом використання природно-рекреаційних ресурсів та оцінкою перспектив туристичної індустрії в Україні; морфологічний аналіз – для узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності й змісту понятійно-категоріального апарату предметної сфери туризмології; системний підхід – для вивчення організаційно-методичних засад розбудови системи управління розвитком туристичної індустрії України; економіко-математичного моделювання – для розробки інструментарію оцінки перспектив розвитку туристичної індустрії; методи адаптивного короткострокового прогнозування – для визначення прогнозних значень показників туристичної індустрії; факторного аналізу – для оцінки перспектив розвитку туристичної індустрії та виявлення точок «росту» інтеграційних процесів; кластерний аналіз – для визначення місця туристичного ринку України в європейському ринку туризму; методи прогностики – для прогнозування ймовірних наслідків поглиблення рівня економічної інтеграції національної економіки до глобалізованого ринкового середовища; графічний – для наочного зображення і схематичного представлення результатів проведених досліджень.

Інформаційною базою дослідження є Закони України, Укази Президента України та Постанови Кабінету Міністрів України, вітчизняні та зарубіжні публікації з питань регулювання туристичного ринку, оцінювання перспектив розвитку туристичної індустрії.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних основ дослідження особливостей розвитку туристичної індустрії України та розробці організаційно-економічних засад її інтеграції до глобального ринку туристичних послуг.

Конкретні наукові результати, що розкривають особистий внесок автора у розробку проблеми, яка досліджується, і характеризують наукову новизну роботи, полягають у наступному:

удосконалено:

– методичний інструментарій комплексного інформаційно-аналітичного дослідження стану і перспективних «точок росту» туристичної індустрії країн

Європи, що містить сукупність методів факторного та кластерного аналізу, апробація якого дозволила визначити, що основною передумовою сталого розвитку туристичної індустрії в європейських країнах (у тому числі й Україні) є розвинена сучасна інфраструктура туризму, а наявність туристичних ресурсів є вагомим, але не вирішальним фактором;

– науково-теоретичні засади розвитку глобалізаційних процесів у туристичному бізнесі шляхом уточнення дуалістичної природи глобального ринку туристичних послуг, що знаходить свій прояв, з одного боку, у ринковій організації туристичної індустрії, яка представлена видовими структурами ринку і ґрунтується на мотивації та відповідній їй пропозиції туристичних послуг у всьому світі, а з іншого боку – у територіальній її організації, яка формується під тиском концентрації споживання туристичних послуг в межах спеціалізованих територій;

– організаційно-економічні засади розвитку комплексної інтеграції національної туристичної індустрії, а саме розроблено механізм інтеграції туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг, основними компонентами якого є нормативно-правові заходи (розробка документального супроводження інтеграційного процесу, міжнародних договорів, регіональних та державних стратегій розвитку), організаційно-інституціональні заходи (створення системи державних та приватних інститутів функціонування туристичної індустрії у співробітництві з міжнародними інституціями), соціально-гуманітарні заходи (забезпечення соціального захисту кадрового забезпечення туристичної індустрії України в процесі інтеграції, покращення системи професійної освіти та стажування), інфраструктурні та інформаційні заходи (залучення в туристичну індустрію сучасних інформаційних ресурсів, корінне перетворення туристичної інфраструктури, розробка PR-системи тощо);

– обґрунтування інституціональних засад механізму інтеграції національної туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг за рахунок визначення пріоритетів розвитку (окремих регіонів та видів туризму) туристичної індустрії України та створення сприятливих умов (розвитку ринкових інститутів) для їх реалізації;

дістали подальшого розвитку:

– комплексний теоретико-методичний підхід до дослідження ознак економічної інтеграції у міжнародному туризмі через розробку дворівневої системи моніторингу фінансових результатів туристичної індустрії: *перший рівень* містить систему оцінювання фінансових результатів у системі національних рахунків країни та в платіжному балансі (частка надходжень від міжнародного туризму у ВВП та у сукупному експорті країни; кількість населення, зайнятого у сфері туризму; надходження від міжнародного туризму та витрати на міжнародний туризм на душу населення; співвідношення сальдо туристичного, торгового та платіжного балансів тощо); *другий рівень* базується на визначенні зміни показників, що забезпечують порівнянність вартості туристичних послуг на міжнародному рівні (платежі за туристичні путівки та проживання в готелях; придбання товарів особистого користування; готівкова валюта, продана на відрядження, тощо);

– понятійно-категоріальний апарат світової економіки через надання авторського визначення поняття «туристична індустрія», яке, на відміну від інших підходів, уточнює структурні ознаки індустрії, а саме пропонується розглядати її як цілісну структуровану сукупність учасників туристичного ринку, різномірні форми взаємодії між якими здатні породжувати складні синергетичні ефекти спільної діяльності в процесі використання природно-ресурсної бази для виготовлення послуг і товарів з метою задоволення споживчих вимог, пов'язаних із рекреацією та відпочинком, а також формувати на цій основі єдиний інституціональний туристичний простір, який розвивається у просторі і часі.

Практичне значення одержаних теоретичних результатів, пропозицій та висновків полягає в тому, що вони утворюють поглиблене науково-теоретичне забезпечення методичних основ моніторингу процесу інтеграції туристичної індустрії України в межах глобального ринку туристичних послуг.

Запропоновані в дисертації наукові розробки і практичні рекомендації мають прикладний характер і використовуються вищими навчальними закладами, туристичним агенціями та обласними та місцевими органами влади.

Впровадження результатів дисертаційного дослідження в навчальний процес факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (довідка № 0202-802 від 20.05.2015 р.) дозволяє істотно поліпшити якість підготовки студентів за напрямом підготовки «Туризм». Основні наукові положення і отримані результати дослідження використовуються у навчальному процесі при викладанні курсів «Географія туризму», «Міжнародний туризм», «Туристичні ринки світу».

Практичні рекомендації та пропозиції, викладені в дисертації, впроваджено в аналітичну діяльність з питань розробки стратегії підвищення конкурентоспроможності та при складанні Концепції розвитку туризму в Харківській області до 2020 року Департаменту з підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 02-06/118 від 13.05.2015 р.), аналітичну роботу з питань реформування туристичної індустрії України та при визначенні основних напрямків розвитку та проблемних питань туристичної індустрії м. Харкова Департаменту міжнародного співробітництва Харківської міської ради (довідка № 747/01-01-21 від 12.05.2015 р.). Заходи в межах механізму адаптації туристичної індустрії України до сучасних глобалізаційних умов, зокрема, результати оцінки перспективних ринків росту туристичної індустрії України, використовуються в роботі ПП «СТРЕВЕЛ» при розробці нових бізнес-рішень, оцінці напрямів розвитку підприємства (довідка №127/08 від 05.05.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науково-дослідною роботою автора. З наукових праць, виконаних у співавторстві, в дисертації використані тільки ті ідеї, положення і розрахунки, які виступають особистим внеском здобувача і становлять індивідуальний внесок автора:

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження доповідались автором і отримали схвалення на міжнародних і всеукраїнських конференціях, а саме: «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» (4 квітня 2014 року, м. Харків); «Актуальні проблеми

туристичного бізнесу» (17 лютого 2012 року, м. Харків); «Добробут націй в умовах глобальної нестабільності» (27-28 квітня 2012 р., м. Одеса); «Міжнародні відносини в умовах ХХІ ст.: сучасна теорія і практика» (27 листопада 2014 р., м. Львів); «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» (4 квітня 2015 р., м. Харків).

Публікації результатів дослідження. За темою дисертаційної роботи опубліковано 14 наукових робіт, із них 5 – тези доповідей на конференціях і 6 – статей в спеціалізованих виданнях, у тому числі 2 – у закордонних періодичних виданнях. Загальний обсяг опублікованих основних положень дисертації становить 4,97 д.а., з яких авторові особисто належить 4,01 д.а.

Обсяг і структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел літератури і додатків. Робота викладена на 243 сторінках, з яких 193 сторінки основного тексту. Дисертація містить 9 додатків на 12 сторінках, 27 таблиць, 29 рисунків. Список використаних джерел включає 248 найменувань на 23 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету і задачі дослідження, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичну значимість отриманих результатів.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади інтеграції туристичної індустрії національних економік до глобального ринку туристичних послуг**» систематизовано теоретико-методичні засади інтеграції туристичної індустрії національних економік до глобального ринку туристичних послуг, зокрема: проаналізовано місце туристичної індустрії в сучасній системі світового господарства; доведено дуалістичний характер глобального ринку туристичних послуг як прояв територіальної та ринкової організації туристичної індустрії; узагальнено методичний апарат досліджень.

У ході дослідження виявлено, що туристична індустрія є однією з найбільш стрімко зростаючих галузей світового господарства, що за будь-яких умов розвитку світогосподарських відносин демонструє стабільність темпів збільшення обсягів діяльності та розширення асортименту послуг, які надаються неухильно зростаючому колу споживачів.

На основі аналізу існуючих наукових досліджень визначено особливості розвитку і функціонування туристичної індустрії в умовах глобалізації (рис. 1), які на думку автора формуються: довготривалими чинниками сприяння розвитку (економічні передумови, науково-технічний прогрес, вплив різноманітних демографічних, соціальних, культурних та міжнародних факторів), передумовами виникнення та поширення індустрії (інституалізація природи та функцій туризму, зростання масштабів вимог щодо забезпечення рекреації, поступове утвердження постіндустріальної парадигми розвитку та підвищення суспільної значущості туризму як соціального інституту); рушійними силами розвитку (науково-технічний прогрес, урбанізація).

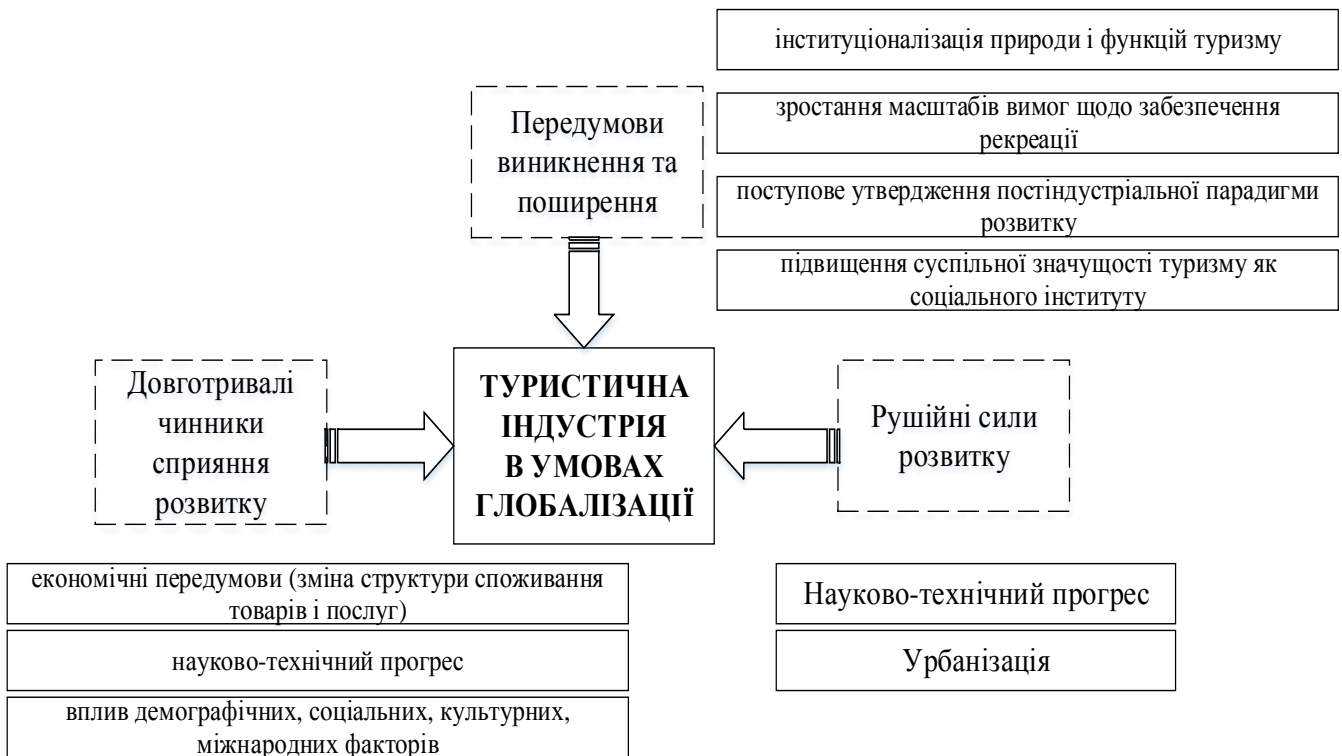

Рис. 1. Особливості розвитку і функціонування туристичної індустрії в умовах глобалізації [Розроблено автором]

У роботі виділено, що туризм є поліфункціональною, багатоаспектною, однією з найбільш ефективних індустрій, що відіграє дедалі більшу роль як в національних економіках, так і в світовій торгівлі послугами. Економічна складова туристичної діяльності проявляється не тільки в комерційній спрямованості, але й у формуванні складного мотиваційного механізму посилення соціальної та екологічної ролі туризму, що свідчить про гуманістичну направленість туристичної активності. Тому сучасний етап розвитку туризму можна охарактеризувати як етап переосмислення його ролі й значення в людській життєдіяльності: від «примхи заможних людей» – через туризм як ефективну індустрію, що має зовнішньоекономічне спрямування – до туризму як соціокультурного явища, яке визначає певний етап розвитку людства і є складовою суспільних глобалізаційних процесів.

На основі проведеного морфологічно-семантичного аналізу та узагальнення існуючих теоретичних підходів до визначення змісту поняття «туризм» з'ясовано характер розбіжностей, що існують між різними концепціями туристичного процесу та виявлено декілька підходів: міграційний (ключові слова – подорож, пересування, переміщення, відпочинок, тимчасовий виїзд, міграція); продуктивний (ключові слова: форма організації, набір послуг, явища і процеси, дозвілля); соціальний (ключові слова: спілкування, відносини, соціальний, інститут); індустріальний (ключові слова: індустрія, діяльність, економічна система, галузь). Аналіз дозволив автору констатувати, що саме індустріальний підхід дозволяє в найбільш повній мірі охарактеризувати специфіку туризму як різнопланового і багатофункціонального процесу.

Узагальнення існуючих теоретичних підходів до встановлення сутності і визначення структури туристичної індустрії дозволило виокремити: процесний підхід (ключові слова: види діяльності, задоволення потреб, створення товарів і послуг); суб'єктний підхід (ключові слова: суб'єкти, підприємства та організації, галузь економіки, виробництва, міжгалузева система); ресурсний підхід (ключові слова: ресурси, природні комплекси). На думку автора, в сучасних умовах розвитку перевагу має суб'єктний підхід, що має бути доповнений елементами процесного та ресурсного.

В результаті проведеного узагальнення теоретичних підходів, запропоновано авторське трактування поняття «туристична індустрія», яка є цілісною структурованою сукупністю учасників туристичного ринку (виробників, що за характером використовуваних технологічних процесів належать до різних галузей світового господарства, та клієнтів-туристів), різнорідні форми взаємодії між якими здатні породжувати складні синергетичні ефекти спільної діяльності в процесу використання природно-ресурсної бази для виготовлення послуг і товарів для задоволення споживчих вимог, пов'язаних із рекреацією та відпочинком, а також призводити до утворення на цій основі єдиного інституціонально-сітьового туристичного простору, який існує в часі та просторі (може бути визначений у конкретний момент часу, має кінцеві межі й навколишнє середовище).

У ході дослідження визначено, що структура та розміщення глобальної туристичної індустрії відбувається переважно під впливом двох груп факторів: природно-територіальних та ринкових. Природа туризму як мобільної форми споживання і рекреаційної діяльності (основаної на доланні простору), пов'язана з територією, характером середовища в широкому розумінні цього поняття. Туризм є глобальним явищем, прояви якого в умовах конкретної території відбивають вплив дії об'єктивних умов та суб'єктивних чинників, що забезпечують порівняльні переваги розвитку туризму на цих територіях. Однак, зміна пріоритетів суспільних трансформацій позначилась на розвитку туризму таким чином, що призвела до перетворення механізму формування попиту, а реформування економіки на ринкових засадах стало передумовою утворення специфічного глобального ринку туристичних послуг.

Виявлено, що функціонування глобального туристичного ринку носить подвійний характер, який закріплюється формуванням та взаємодією двох взаємопрониклих структур: галузевої, представленої видовими структурами ринку, яка ґрунтується на мотивації та відповідній їй пропозиції, та територіальної, яка формується концентрацією споживання, локалізуючись в межах спеціалізованих територій.

За результатами дослідження запропоновано алгоритм дослідження внутрішнього ринку туристичних послуг, що базується на сполученні методів галузевого та територіального аналізу і має за мету визначення національної туристичної політики (рис. 2).

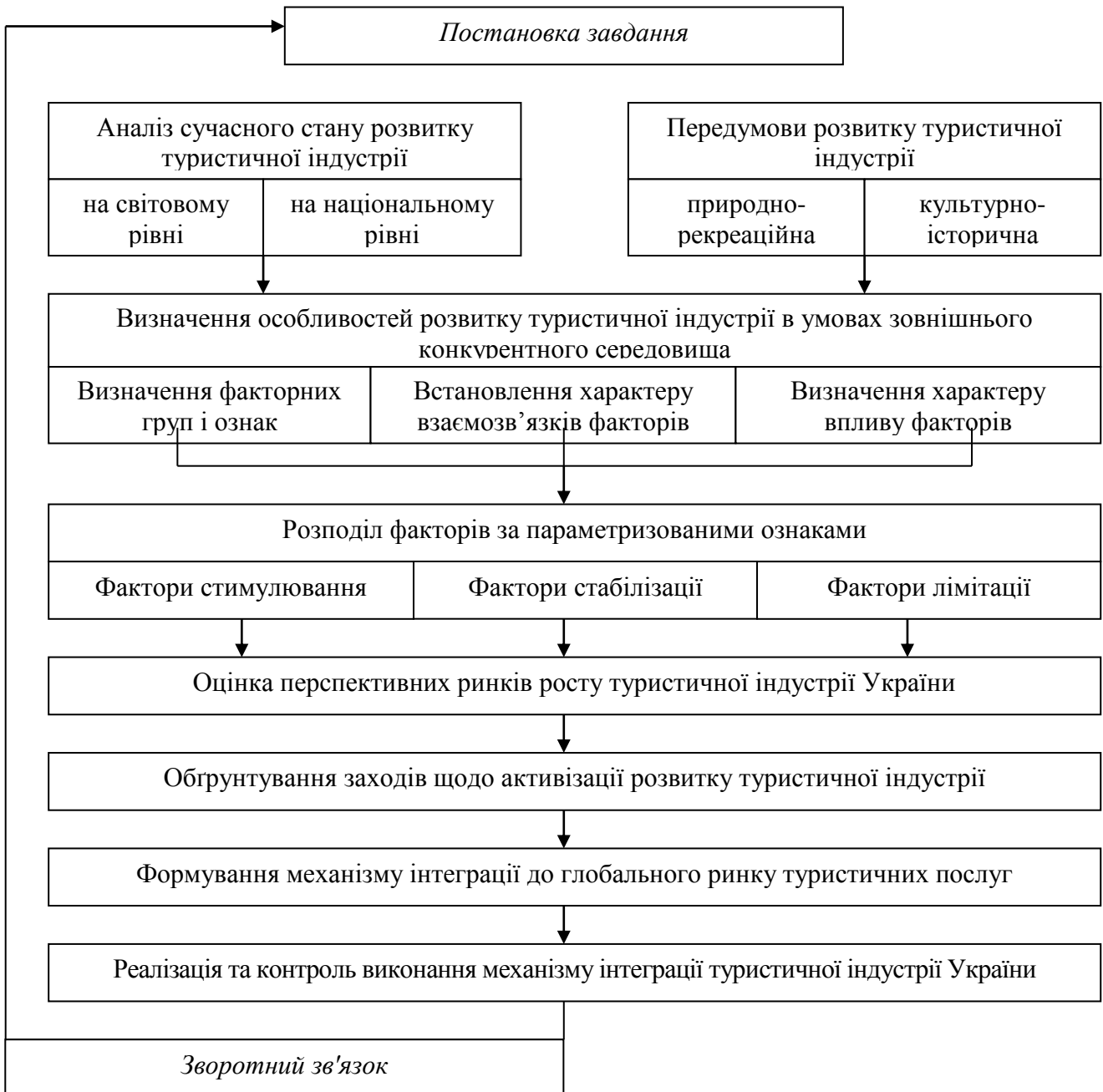

Рис. 2. Послідовність дослідження ринку туристичних послуг та обґрунтування політики розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізованого середовища [Розроблено автором]

Вказаний алгоритм базується на аналізі сучасного стану розвитку туристичної індустрії як на глобальному, так і національному рівні; аналізі природно-рекреаційних та культурно-історичних передумов розвитку індустрії; визначенні особливостей розвитку туристичної індустрії в умовах зовнішнього конкурентного середовища; оцінці перспективних ринків росту туристичної індустрії України; обґрунтуванні заходів щодо активізації розвитку туристичної індустрії; формуванні механізму інтеграції до глобального ринку туристичних послуг.

Таким чином, зроблено висновок, що сучасний етап інтеграції України до глобального туристичного ринку зумовлює необхідність розробки новітніх підходів до вивчення особливостей і перспективних напрямів розвитку національної туристичної індустрії.

У другому розділі роботи «Туристична індустрія України: сучасний стан, міжнародні зв'язки, прогностні оцінки розвитку» проаналізовано природні та соціально-економічні передумови розвитку туристичної індустрії як складової національної економіки України; оцінено сучасний стан туристичної індустрії України; визначено перспективи розвитку туристичної індустрії України в умовах її зовнішнього конкурентного середовища на глобальному ринку туристичних послуг.

За результатами аналізу природних та соціально-економічних передумов розвитку національної індустрії доведено, що Україна має всі потенційні можливості для розвитку туристичної індустрії як у напрямку відпочинку і оздоровлення, так і у напрямку підвищення інтелектуальних можливостей і культурного рівня людини. Все це може забезпечити унікальні природно-кліматичні, історичні, культурні та етнографічні ресурси. Великий вклад мають регіони Північного Приазов'я, Карпат, багаті на історичні пам'ятки і культурну спадщину українські міста та інш.

На сучасному етапі туристична індустрія України знаходиться під впливом великої кількості негативних чинників, особливо це стосується нестабільної політичної та економічної ситуації в державі, недосконалого механізму управління з її боку. Це приводить до гальмування інвестиційного клімату, належного фінансування, налагодження міжнародних зв'язків та розвитку туристичної індустрії взагалі.

Встановлено, що низька інноваційна активність вітчизняних підприємств туристичної індустрії проявляється, насамперед, у сфері формування асортименту туристичних продуктів, обумовлена тривалою економічною кризою, нестачею вільних інвестиційних ресурсів, наявним розривом між споживчими потребами потенційних клієнтів-туристів та станом матеріально-технічної бази туризму в Україні. Негативний вплив різних чинників на динаміку туристичних потоків (рис. 3) доводить про необхідність вагомих структурних змін в туристичній індустрії.

Рис. 3. Динаміка туристичних потоків в Україні у 2000-2014 рр.
[Складено за даними Державної служби туризму і курортів України]

У ході дослідження виявлено, що діяльність підприємств індустрії щодо удосконалення організації туристичного обслуговування не носить системного комплексного характеру, впровадження й фінансування маркетингових, комунікаційних заходів щодо формування сприятливого образу України як туристичної держави здійснюються на вибірковій нерегулярній основі. Система нормативно-правового і організаційного забезпечення (у т.ч. – в сфері державного регулювання туристичної діяльності) туризму в Україні є застарілою (використовувані важелі та інструменти регулювання розвитку туристичної індустрії не відповідають сучасному стану відносин у даному секторі національної економіки) та вимагає удосконалення. Законодавча неурегульованість діяльності туристичних агентів створює суттєві труднощі в питаннях статистичного обліку та аналізу загального обсягу туристичних потоків, що є однією з основних тенденцій туристичної індустрії в Україні.

З точки зору автора, прояви зазначених негативних тенденцій додатково посилюються через відсутність відповідних дієвих інструментів (насамперед – економічних і правових) щодо регулювання і стимулювання розвитку туристичної діяльності вітчизняних суб'єктів даного ринку, що вимагає ретельної уваги щодо вивчення процесів формування належного методичного і організаційно-економічного забезпечення оцінки перспектив розвитку туристичної індустрії в Україні та поступової інтеграції українського туристичного ринку до глобального простору.

Вивчення особливостей функціонування туристичної індустрії України та її ролі на Європейському туристичному ринку, проведене автором за Індексом конкурентоспроможності подорожей і туризму, довело, що серед країн Європи Україна за невисоким рівнем розвитку туристичного ринку знаходиться в одній групі з такими країнами: як Латвія, Литва, Словаччина, Румунія, Росія (табл. 1).

Таблиця 1

Кластеризація країн Європи за рівнем розвитку туристичного ринку

Типи	Країни
Кластер 1	Албанія, Грузія, Вірменія, Македонія, Молдова, Боснія, Сербія
Кластер 2	Латвія, Литва, Словаччина, Румунія, Україна, Росія
Кластер 3	Австрія, Швейцарія, Іспанія, Франція, Німеччина, Велика Британія, Бельгія, Португалія, Данія, Фінляндія, Нідерланди, Швеція
Кластер 4	Кіпр, Мальта, Ісландія, Ірландія, Норвегія, Люксембург
Кластер 5	Болгарія, Хорватія, Естонія, Словенія, Чорногорія
Кластер 6	Чехія, Угорщина, Польща, Туреччина, Греція, Італія

[Складено автором]

Застосований факторний аналіз виявив, що головною передумовою сталого розвитку туристичної індустрії в Європейських країнах (у тому числі і України) є інфраструктура туризму (вага фактору 71%), а наявність туристичних ресурсів хоча і є вагомим фактором, але його вага не перевищує 10%.

За результати проведених розрахунків автором визначено основні елементи формування конкурентоспроможного регіонального рекреаційно-туристичного

продукту, який включає чотири компоненти: інфраструктура, управління, інструменти та ресурси (рис. 4).

Рис. 4. Основні елементи формування конкурентоспроможного регіонального рекреаційно-туристичного продукту [Розроблено автором]

Таким чином, зроблено висновок, що туристична індустрія Україна має об'єктивні передумови подальшого розвитку, який стримується певною низкою факторів. Тому є необхідність визначення перспективних ринків росту туристичної індустрії України та розробки засад її інтеграції до глобального туристичного ринку.

У третьому розділі роботи «**Формування механізму інтеграції туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг**» за допомогою кластерного аналізу проведено оцінку перспективних ринків росту туристичної індустрії України та запропоновано інституційні та організаційно-економічні засади комплексної інтеграції національної туристичної індустрії, а саме розроблено механізм інтеграції туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг.

Застосування методу екстраполяції, як одного з найбільш розповсюджених методів прогнозування світогосподарських процесів, дозволило оцінити перспективи росту зростання туристичної індустрії України. В якості індикаторів для побудови моделі було обрано наступні показники розвитку туристичної індустрії: 1) кількість громадян, що виїжджали за кордон; 2) кількість іноземних громадян, що відвідали Україну; 3) кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України; 4) кількість підприємств готельного типу; 5) кількість номерів; 6) житлова площа всіх номерів, тис. м². Результати аналізу дали

зможу оцінити перспективи росту основних показників туристичної індустрії України.

Аналіз показників в'їзду іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули за період з 2012 по 2014 рр., насамперед, загальної кількості та за метою поїздки: службова, ділова, дипломатична, туризм, приватна, навчання, працевлаштування, імміграція (постійне місце проживання), культурний та спортивний обмін, релігійна, інша, довів, що найбільша кількість туристів відвідає Україну з Росії (30% з загальної кількості туристів у 2014 р.), Польщі (22% з загальної кількості туристів у 2014 р.), Молдови (18%) Білорусі (13% з загальної кількості туристів у 2014 р.), Німеччини (3% з загальної кількості туристів у 2014 р.), США (3% з загальної кількості туристів у 2014 р.).

Використання кластерного аналізу довело, що найбільш перспективними для розвитку туризму в Україні є громадяни Російської Федерації (перший кластер); Угорщина, Румунія, Словаччина (другий кластер); Білорусь, Польща, Молдова (третій кластер); США, Німеччина, Франція, Ізраїль, Італія, Туреччина, Сполучене Королівство (четвертий кластер).

Таким чином, побудовані моделі за викладеною методикою дозволяють оцінити перспективи розвитку туристичної індустрії України.

Обґрунтовано, що на сучасному етапі існують об'єктивні передумови для інтеграції України до глобального туристичного ринку, що перебуває у фазі активної перебудови своєї структури та базових закономірностей функціонування. Однак, реалізація процесу інтеграції потребують визначення резервів власної конкурентоспроможності, формування свого місця у міжнародному поділі праці в межах обраної індустрії в міждержавному масштабі.

Крім інституціонального забезпечення туристичної індустрії, на думку автора вагому роль має також розробка організаційного механізму залучення вітчизняної індустрії до глобальної туристичної спільноти.

Основними позитивними засадами запропонованого автором механізму (рис. 5) є: 1) розташування у центральній частині Європейського туристичного ринку; 2) достатній рівень людського розвитку; 3) забезпеченість групами ресурсів та аспектами культури для формування гідного та конкурентоздатного туристичного продукту; 4) наявність комплексу товарів та послуг для задоволення туристичних потреб населення та іноземних відвідувачів.

Негативні моменти функціонування туристичної індустрії стримують розвиток та перспективні спрямування відповідної індустрії. До них можна віднести: 1) відставання темпів впровадження досягнень науково-технічного прогресу в економіку та туристичну індустрію; 2) низька якість інфраструктури туризму при незрозумілому ціноутворенні на більшість послуг індустрії; 3) довготривала нестабільність економічних передумов розвитку, обсягів функціонування та інституціональних передумов розвитку; 4) недостатній рівень підготовки трудових кадрів індустрії.

Як довело проведені дослідження, глобальний туристичний ринок функціонує в сучасних умовах конкурентоспроможності та глобалізації світового господарства.

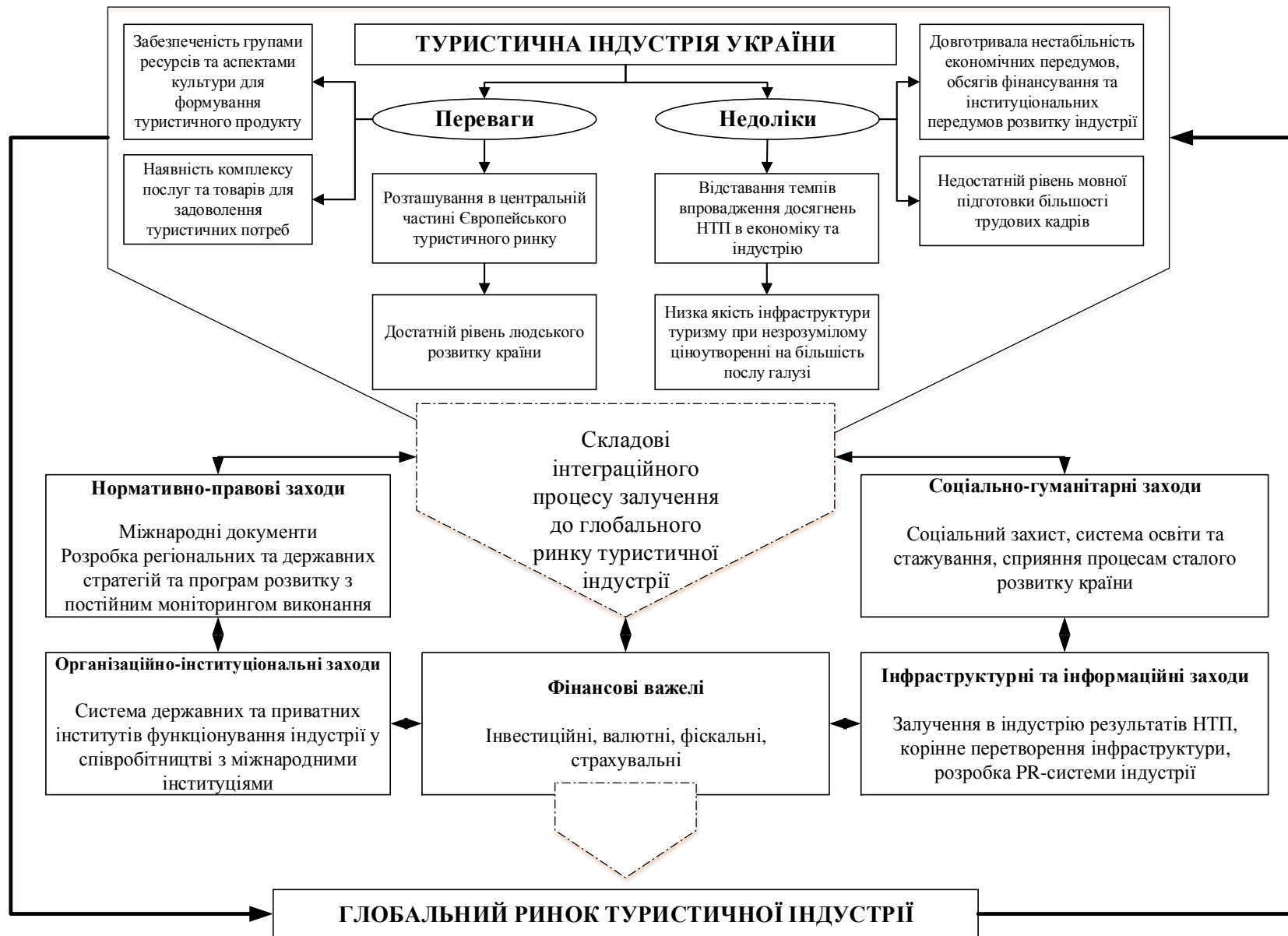

Рис. 5. Механізм інтеграції туристичної індустрії України до глобального туристичного ринку [Розроблено автором]

Тому для залучення до нього на рівноправних засадах туристичної індустрії, на нашу думку, слід провести ряд заходів, що є складовими інтеграційного процесу залучення України до глобального ринку туристичної індустрії, серед яких:

- нормативно-правові, що є передумовами документального супроводження інтеграційного процесу і призвані укладати відповідні міжнародні договори, розробку регіональних та державних стратегій та програм розвитку;

- організаційно-інституціональні як віддзеркаленням системи державних та приватних інститутів функціонування індустрії у співробітництві з міжнародними інституціями;

- соціально-гуманітарні, призвані здійснювати соціальний захист кадрового забезпечення туристичної індустрії України в процесі інтеграції, покращувати систему професійної освіти та стажування, сприяти процесам сталого розвитку країни;

- інфраструктурні та інформаційні як передумова до залучення в індустрію результатів НТП, корінне перетворення інфраструктури, розробка PR-системи, тощо.

Таким чином, у роботі зроблено висновок, що при наявності різноманітних варіантів формування механізму інтеграції існує єдиний шлях для успішного забезпечення його результатів – це реалізація стратегічних напрямів підвищення рівня туристичної індустрії України до загальносвітового рівня, заснованих на виконанні двох необхідних умов: виділення пріоритетів розвитку туристичної індустрії на основі вибору іманентних характеристик як системи та підвищенні ефективності функціонування інтеграційних інститутів.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження вирішено важливе наукове завдання вивчення особливостей розвитку туристичної індустрії України та розробка організаційно-економічних засад її інтеграції до глобального ринку туристичних послуг. Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати наступні висновки:

1. У ході дослідження було запропоновано авторське визначення туристичної індустрії, яку пропонується розуміти як структуровану сукупність учасників туристичного ринку; різноманітні форми взаємодії між якими здатні породжувати складні синергетичні ефекти спільної діяльності в процесу використання природно-ресурсної бази для виготовлення послуг і товарів для задоволення споживчих вимог, пов'язаних із рекреацією та відпочинком, а також призводити до утворення на цій основі єдиного інституціонально-сітьового туристичного простору, який існує в часі та просторі.

2. У роботі обґрунтовано, що глобальний ринок туристичних послуг носить подвійний характер, який закріплюється формуванням та взаємодією двох структур: галузевої, представленої видовими структурами ринку, яка ґрунтується на мотивації та відповідній їй пропозиції, та територіальної, яка формується концентрацією споживання, локалізуючись в межах спеціалізованих територій.

3. Запропоновано організаційно-економічні засади дослідження внутрішнього ринку туристичних послуг, а саме розроблено алгоритм дослідження туристичної індустрії та обґрунтування політики її розвитку в умовах сучасних інтеграційних процесів, який передбачає кілька етапів: аналіз динаміки показників функціонування туристичної індустрії, оцінка потенціалу туристичного розвитку території, визначення складу і характеристик факторів розвитку туристичного ринку, узагальнення і оцінка сили впливу факторів, обґрунтування заходів щодо активізації розвитку туристичної індустрії, формування механізму розвитку туристичної індустрії та її інтеграція до глобального туристичного ринку, реалізація та контроль виконання політики розвитку туристичної індустрії.

4. В роботі оцінено природні та соціально-економічні передумови функціонування туристичної індустрії України та виявлено, що використання величезного потенціалу розвитку туристичної індустрії України та її регіонів за природно-ресурсною, оздоровчо-рекреаційною, історико-культурною, просвітницькою та іншими складовими на цей час суттєво утруднюється через наявність численних структурних диспропорцій розподілу туристичних об'єктів, високий рівень територіальної диференціації регіонів за розподілом туристичних продуктів, відсутність належної інфраструктури туристичного обслуговування, необхідної для стимулювання збільшення обсягів внутрішнього туризму.

5. На основі проведеного аналізу сучасного стану туристичної індустрії України зроблено висновки щодо особливостей її поточного стану, а саме: низька інноваційна активність вітчизняних підприємств туристичної індустрії; діяльність підприємств індустрії щодо удосконалення організації туристичного обслуговування не носить системного комплексного характеру; система нормативно-правового і організаційного забезпечення туризму в Україні є застарілою та створює суттєві труднощі в питаннях статистичного обліку та аналізу загального обсягу туристичних потоків.

6. У дослідженні доведено, що розширення та поглиблення процесів інтернаціоналізації й глобалізації усіх аспектів суспільного буття призводить до глобалізаційних трансформацій, результатом яких є поступове формування єдиного загальносвітового середовища існування людства. Туристичний сектор має важливе значення для економічного розвитку країн, оскільки сприяє зростанню зайнятості населення, збільшенню національного доходу, покращенню платіжного балансу. До глобального ринку туристичних послуг все активніше залучається Україна. Дослідження місця туристичної індустрії України в умовах конкурентного середовища та глобальних трансформацій, що здійснено на основі багатомірного аналізу, виявило що туристичний ринок України є проблемним і має незначний рівень розвитку в Європейському туристичному просторі. Встановлено, що незважаючи на значні природні передумови розвитку туристичної індустрії, Україна має певні складнощі в розвитку інфраструктурної складової. А саме інфраструктура та її якісний розвиток перш за все впливають на конкурентоспроможність європейського туристичного ринку.

7. Оцінка перспективних ринків росту туристичної індустрії України, що проводилась на базі багатофакторної моделі, підтвердила що найбільша кількість туристів відвідає Україну з Росії, Польщі, Молдови, Білорусі, Німеччини, США.

Найбільш перспективними для розвитку туризму в Україні є такі географічні напрями як Росія, Угорщина, Румунія, Словаччина, Білорусь, Молдова і Польща. Аналіз показників в'їзду іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули за період з 2012 по 2014 рр., довів, що найбільш перспективними для розвитку туризму в Україні є іноземні громадяни з Російської Федерації; Угорщини, Румунії, Словаччини; Білорусі, Польщі, Молдови; США, Німеччини, Франції, Ізраїлю, Італії, Туреччини, Великобританії.

8. У результаті дослідження розроблено механізм інтеграції туристичної індустрії України до умов глобального туристичного ринку. Інституціональна структура туристичної діяльності являє собою специфічне організаційно-економічне і нормативне правове утворення ринкової економіки, функція якого полягає у захисті і всебічному дотриманні прав і інтересів учасників ринкових відносин у сфері туризму для забезпечення усталеності і стабільності суспільного та індивідуального розвитку учасників даного ринку. Формування інституціональної структури ринкових відносин у сфері туристичної діяльності відбувається на трьох основних рівнях – міждержавному, національному та підприємницькому – і стосується розбудови і підтримки розвитку інституціональних правил та інституціональних структур регулювання. Обов'язковою умовою ефективного виконання функцій управління туристичною діяльністю, насамперед, є ступінь інтегрованості управлінських процедур у цій сфері до загальної організаційної структури управління розвитком туристичної індустрії. Глобальний туристичний ринок функціонує в сучасних умовах конкурентоспроможності та глобалізації світового господарства. Тому для залучення до нього на рівноправних засадах національної туристичної індустрії слід провести ряд заходів, що є складовими інтеграційного процесу залучення до глобального ринку туристичної індустрії України: нормативно-правові; організаційно-інституціональні; соціально-гуманітарні; інфраструктурні та інформаційні заходи.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях іноземних держав:

1. Гуслев А. П. Перспективы развития туристической отрасли в Украине / А. П. Гуслев // Современный проблемы науки и образования. – 2014. – № 2; URL: [science-education.ru / 116-12702](http://science-education.ru/116-12702).
2. A. Guslev. Sustainable tourism industry in the context of globalization / A. Guslev // The Advanced Science Journal. – 2014. – Volume 2015 Issue 2. – P. 23-26.

Публікації у наукових фахових виданнях України:

3. Гуслев А. П. Щодо перспектив розвитку туристичної галузі в Україні / А. П. Гуслев // Вісник Харківського національного імені В. Н. Каразіна. Економічна серія. – 2010. – № 884. – С. 155-159.
4. Гуслев А. П. Оцінка впливу міжнародної конкуренції в умовах глобалізації на функціонування і розвиток туристичної індустрії / А. П. Гуслев // Науково-технічна інформація. – 2011. – № 4. – С. 39-43.

5. Гуслев А. П. Державні економічні регулятори туристичної діяльності в Україні / А. П. Гуслев // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». – 2011. – № 961. – С. 163-170.

6. Гуслев А. П. Туристична індустрія України в контексті сучасних інтеграційних процесів (докризовий аналіз) / А. П. Гуслев // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – № 9 (2014). – С. 29-34.

Публікації в інших виданнях:

7. Гуслев А. П. Оподаткування туристичної діяльності / Податкові системи зарубіжних країн : монографія / за ред. проф. В. І. Сідорова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 260 с. – С. 215-222.

Особистий внесок здобувача: досліджено теоретичні засади оподаткування туристичної діяльності.

8. Гуслев А. П. Динаміка розвитку готельної індустрії в Україні / А. П. Гуслев, В. В. Курченко // Актуальні проблеми туристичного бізнесу. Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених 17 лютого 2012 року. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна – 2012. – С. 95-99.

Особистий внесок здобувача: проведено оцінку перспектив розвитку готельної індустрії в Україні.

9. Гуслев А. П. Інституціональне забезпечення розвитку української туристичної індустрії / А. П. Гуслев // Добробут націй в умовах глобальної нестабільності. Збірник наукових праць конференції: частина II. – Одеса : Одеський національний університет. – 2012. – С. 47-48.

10. Гуслев А. П. Особливості формування та реалізації туристичної політики в Італії / Особливості формування та реалізації туристичної політики держави : міжнародний, національний, регіональний досвід : монографія / кол. авт., за ред. А. Ю. Парфіненка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 280 с. – С. 79-94.

Особистий внесок здобувача: визначено особливості формування та реалізації туристичної політики в Італії.

11. Гуслев А. П. Стан туристичної індустрії України в контексті інтенсифікації інтеграційних відносин / А. П. Гуслев // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної заочної конференції «Міжнародні відносини в умовах XXI ст.: сучасна теорія і практика». – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – С. 96-99.

12. Гуслев А. П. Соціально-політичні фактори у розвитку туристичної галузі / А. П. Гуслев // Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин. Матеріали IX науково-практичної конференції молодих вчених 4 квітня 2014 року. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна – 2014. – С. 27-29.

13. Гуслев А. П. Розвиток туристичної індустрії в контексті сучасних глобалізаційних процесів / А. П. Гуслев // Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 4 квітня 2015 року. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – С. 310-312.

14. Гуслев А. П. Особливості формування та реалізації туристичної політики в Італії / Туристична політика зарубіжних країн: підручник / за ред. А. Ю Парфіненка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 220 с. – С. 71-85.

Особистий внесок здобувача: узагальнено чинники формування та особливості реалізації туристичної політики в Італії.

АНОТАЦІЯ

Гуслев А. П. Інтеграція туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2015.

Дисертаційну роботу присвячено поглибленню теоретико-методичних основ дослідження особливостей розвитку туристичної індустрії України та розробці науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічних засад комплексної інтеграції національної туристичної індустрії до глобального ринку туристичних послуг.

У дисертаційному дослідженні систематизовано теоретико-методичні засади інтеграції туристичної індустрії національних економік до глобального ринку туристичних послуг, зокрема: проаналізовано місце туристичної індустрії в сучасній системі світового господарства; доведено дуалістичний характер глобального ринку туристичних послуг як прояв територіальної та ринкової організації туристичної індустрії; систематизовано методичний апарат досліджень; проаналізовано природні та соціально-економічні передумови розвитку туристичної індустрії як складової національної економіки України; оцінено сучасний стан туристичної індустрії України; визначено перспективи розвитку туристичної індустрії України в умовах її зовнішнього конкурентного середовища на глобальному ринку туристичних послуг; проведено оцінку перспективних ринків росту туристичної індустрії України та запропоновано інституційні та організаційно-економічні засади комплексної інтеграції національної туристичної індустрії, а саме розроблено механізм інтеграції туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг.

Ключові слова: туристична індустрія, глобальний туристичний ринок, інтеграційні процеси, пріоритети розвитку туристичної індустрії, ринки росту національного туристичного ринку, багатofакторний аналіз європейського туристичного ринку, механізм інтеграції.

АННОТАЦИЯ

Гуслев А. П. Интеграция туристической индустрии Украины в глобальный рынок туристических услуг. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические

отношения. – Харьковський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2015.

Дисертаційну роботу посвящено розвитку теоретико-методических основ дослідження особливостей розвитку туристической індустрії України і розробці організаційно-економічних основ комплексної інтеграції національної туристической індустрії в глобальний ринок туристических послуг.

Проведен аналіз понятійно-категоріального апарату світової економіки шляхом надання авторського визначення поняття «туристическая індустрія».

Виділені теоретические підходи к розумінню дуалістической природи глобального ринку туристических послуг, котра знаходить своє проявлення, с одної сторони, в ринковій організації туристической індустрії, котра представлена видовими структурами ринку і ґрунтується на мотивації і відповідному пропозиції туристических послуг во всьому світі, а с другої сторони – в територіальній її організації, формуючійся концентрацією споживання туристических послуг в межах спеціалізованих територій.

Складено методический інструментарій комплексного інформаційно-аналітического дослідження проблемних моментів, перспектив і «точок росту» національної туристической індустрії країн Європи, ґрунтований на застосуванні методів факторного і кластерного аналізу. Встановлено, що основною причиною стійкого розвитку туристической індустрії в європейських країнах (в тому числі і України) є інфраструктура туризму, а наявність туристических ресурсів є важливим, але не вирішальним фактором.

Рекомендовано комплексний методический підхід для аналізу ступеня інтеграції національної туристической індустрії к глобальному ринку туристических послуг, котрий ґрунтується, с одної сторони, на оцінці фінансових результатів функціонування туристической індустрії в системі національних рахунків країни і в платіжному балансі, а с другої – на системі статистических показників розвитку національної туристической індустрії, забезпечуючих порівняльність цінності туристических послуг на міжнародному рівні.

Предложено організаційно-економіческие основи комплексної інтеграції національної туристической індустрії, а іменно розроблено механізм інтеграції туристической індустрії України к глобальному ринку туристических послуг, основними компонентами котрого є нормативно-правові заходи, організаційно-інституційні заходи, соціально-гуманітарні заходи, інфраструктурні і інформаційні заходи.

Ключеві слова: туристическая індустрія, глобальний туристический ринок, інтеграційні процеси, пріоритети розвитку туристической індустрії, ринки росту національного туристического ринку, багатофакторний аналіз європейського туристического ринку, механізм інтеграції.

ABSTRACT**Guslev A.P. Integration of tourist industry of Ukraine into the global tourism service market. – Manuscript.**

The thesis for a Candidate Degree in economic science: Speciality 08.00.02 – World economy and international economic relations – V. N. Karazin Kharkiv National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2015.

This thesis analyzes the development of theoretical and methodical ground of investigating peculiar properties of Ukrainian tourist industry genesis and of drafting organizational and economic background for national tourism industry complex integration into the global tourism service market.

The thesis systemizes theoretical and methodical foundations of tourist industry integration of national economies into the global tourism service market, in particular: the manuscript analyzes the place of tourist industry in the modern system of the world economy; demonstrates dualistic nature of the global tourism service market as a display of territorial and market organization of tourist industry; systemizes the methodical aspect of the research; analyzes natural and socio-economic premises for tourist industry development as a component of national economy of Ukraine; estimates the modern state of tourist industry in Ukraine; displays prospects for tourist industry development in Ukraine in terms of its external competitive environment at the global tourist service market; assesses long-term markets of Ukrainian tourist industry development and suggests institutional, organizational and economic background of national tourism industry complex integration, in particular elaborated the mechanism of Ukrainian tourist industry integration into the global tourism service market.

Key words: tourist industry, global tourism market, integration processes, priorities of tourist industry development, markets of national tourist industry development, multiple-factor analysis of European tourist market, integration mechanism.

Підписано до друку 26.10.2015. Формат 60×84 1/16.

Папір офсетний. Друк. цифровий.

Ум. друк. арк. 0,9. Наклад 100 примірників.

Замовлення №_____.